

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Центральноукраїнський державний
педагогічний університет імені Володимира Винниченка**

Кафедра державно-правових дисциплін та адміністративного права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

проф. Соболь Є.Ю.

«31» серпня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасні тенденції реформування публічного управління

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Спеціальність/напрямок 081 Право
(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____
(шифр і назва спеціалізації)

освітня програма Доктор філософії
(назва)

Факультет історії та права
(назва факультету)

Форма навчання денна, заочна
(денна, заочна)

2020-2021 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни «Сучасні тенденції реформування публічного управління» для аспірантів за спеціальністю **081 Право**.

Розробник: **Манжула А.А.**, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри державно-правових дисциплін та адміністративного права.

Робочу програму схвалено на засіданні **кафедри державно-правових дисциплін та адміністративного права**

Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Протокол від “31” серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри (проф. Соболь Є.Ю.)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання*
Кількість кредитів ЄКТС – 3,5	Галузь знань 08Право (шифр і назва)	Вільного вибору аспіранта	
Блоків/модулів – 1	Напрямок підготовки/ спеціальність: 081 Право (шифр і назва)	Рік підготовки	
Розділів/змістових модулів – 1		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 105		4-й	4-й
		Вид контролю:	
		залік	залік
		Лекції	
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання: 2 год.	Освітньо-науковий рівень: доктор філософії	14 год.	14 год.
		Практичні, семінарські:	
		14 год.	14 год.
		Лабораторні:	
		год.	год.
		Самостійна робота:	
		77 год.	77 год.
		Індивідуальні завдання:	
		- год.	- год.
		Консультації:	
-	-		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою навчальної дисципліни «Сучасні тенденції реформування публічного управління» є підготовка висококваліфікованих фахівців – дослідників, здатних розв'язувати комплексні проблеми з публічного управління, проводити оригінальні самостійні наукові дослідження та здійснювати науково-педагогічну діяльність.

Завданнями навчальної дисципліни є формування в аспірантів знань, вмінь та навичок щодо формулювання і розв'язання комплексних наукових й практичних проблем публічного управління, організації та здійснення науково-дослідної управлінської та адміністративної діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни в аспіранта мають бути сформовані такі компетентності:

- здатність забезпечувати належний рівень якості наукових/науково-методичних продуктів, послуг чи процесів у сфері публічного управління;
- здатність формувати, науково обґрунтовувати та критично оцінювати стратегічні напрями розвитку системи публічного управління на загальнодержавному, місцевому рівні;
- здатність ініціювати, організовувати та керувати інноваційними та науково-дослідними проектами на різних рівнях публічного управління;
- здатність розробляти та проводити комунікативні заходи задля забезпечення громадської підтримки прийняття управлінських рішень на всіх рівнях публічного управління;
- здатність до розробки науково обґрунтованих рекомендацій щодо вдосконалення публічного управління.

В результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен продемонструвати наступні результати навчання:

- знати наукові концепції (теорії), термінологію, історію розвитку та сучасний стан наукових знань, ідентифікувати теоретичні й практичні проблеми з публічного управління;
- знати та дотримуватися основних засад академічної доброчесності у науковій і освітній (педагогічній) діяльності;
- знати та уміти застосовувати загальні та спеціальні методи наукового пізнання, закони, закономірності та принципи управління для розв'язання проблем публічного управління;
- уміти застосовувати сучасні інформаційні технології, маркетингові та соціологічні дослідження та інструменти в науковій, освітній (педагогічній) і професійній діяльності;
- уміти адаптувати й застосовувати сучасні моделі/підходи до управління, а також міжнародний досвід при проектуванні організаційних структур управління на різних рівнях публічного управління;
- здатність виявляти проблеми, визначити наукові завдання у сфері публічного управління та обирати методи для їх розв'язання.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Організаційно-правові засади публічного управління в Україні

Теоретичні підходи до публічного управління.

Конституційно-правові засади системи органів публічного управління.

Організація та функціонування органів публічного управління. Механізм публічного управління.

Елементи механізму публічного управління. Складові публічного управління.

Адміністрація в публічному управлінні. Реформування публічної адміністрації.

Тема 2. Особливості системи органів публічного управління в Україні

Держава як суб'єкт публічного управління. Центральні органи публічного управління.

Територіальні підрозділи центральних органів влади. Сучасний стан реформування органів публічного управління.

Соціальний діалог як запорука успішного публічного управління.

Співробітництво з питань громадянського суспільства як один із пріоритетів реформування публічного управління в Україні.

Тема 3. Принципи публічного управління

Принципи публічного управління та їх ціннісний вимір.

Принцип зворотного зв'язку як основа публічного управління. Принципи публічного управління та адміністрування. Основні підходи до формування принципів публічного управління.

Загальносистемні принципи публічного управління. Загальнометодичні принципи публічного управління. Соціально-політичні принципи публічного управління. Соціальноекономічні принципи публічного управління. Соціальнокультурні принципи публічного управління.

Принципи громадянського суспільства Європейського Союзу. Застосування принципів публічного управління. Компаративний аналіз принципів публічного та державного управління.

Тема 4. Публічне управління на місцевому рівні

Поняття «регіон» та регіональне управління. Теоретико-правові засади регіонального управління.

Державна регіональна політика та її реформування. Організаційно-правові аспекти регіонального управління. Місцеве самоврядування та територіальна організація влади. Теоретико-правові засади системи місцевого самоврядування в Україні. Елементи системи місцевого самоврядування. Формування, завдання та повноваження органів місцевого самоврядування.

Співвідношення централізації та децентралізації в публічному управлінні.

Трансформація співвідношення централізації та децентралізації в умовах реформування. Дослідження процесу децентралізації у публічному управлінні.

Зміст централізації та децентралізації у публічному управлінні.

Тенденції децентралізації у країнах Євросоюзу, США та Канаді.

Тема 5. Антикорупційна діяльність у сфері публічного управління

Поняття корупції та корупційних дій. Нормативно-правова база антикорупційної діяльності.

Зона «підвищеного» ризику проявів корупції.

Фактори запобігання проявам корупції: політичний, нормативно-правовий, організаційний, економічний, кадровий, морально-психологічний.

Тема 6. Особливості публічного управління у соціально-економічній сфері

Основні засади публічного управління в соціальній сфері. Формування підходів до соціальної політики.

Основні види соціальної допомоги держави. Зростання ролі позаекономічних факторів.

Публічне управління у сферах науки. Забезпечення державної соціальної безпеки людини, громадянина та населення. Наукові підходи щодо публічного управління у сфері економіки. Найважливіші функції публічного адміністрування у сфері економіки

Основні напрями формування та розвитку сучасної економічної системи. Характеристики сучасної економічної системи.

Основні напрями державного регулювання економіки. Загальна характеристика взаємовідносин суспільства та економіки. Нові тенденції у взаємовідносинах суспільства та бізнесу.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів/змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд.	СРС		л	п	лаб.	інд.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1.												
Тема 1. Організаційно-правові засади публічного управління в Україні	16	2	2			12	16	2	2			12
Тема 2. Особливості системи органів публічного управління в Україні	16	2	2			12	16	2	2			12

Тема 3. Принципи публічного управління	16	2	2			12	16	2	2			12
Тема 4. Публічне управління на місцевому рівні	16	4	2			12	16	4	2			12
Тема 5. Антикорупційна діяльність у сфері публічного управління	18	2	2			14	18	2	2			14
Тема 6. Особливості публічного управління у соціально-економічній сфері	21	2	4			15	21	2	4			15
Усього годин	105	14	14			77	105	14	14			77

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
Розділ 1.		14	14
1.	Тема 1. Організаційно-правові засади публічного управління в Україні	2	2
2.	Тема 2. Особливості системи органів публічного управління в Україні	2	2
3.	Тема 3. Принципи публічного управління	2	2
4.	Тема 4. Публічне управління на місцевому рівні	2	2
5.	Тема 5. Антикорупційна діяльність у сфері публічного управління	2	2
6.	Тема 6. Особливості публічного управління у соціально-економічній сфері	4	4
	Разом	14	14

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Не передбачено	

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Не передбачено	

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Тема 1. Організаційно-правові засади публічного управління в Україні	12	12
2.	Тема 2. Особливості системи органів публічного управління в Україні	12	12
3.	Тема 3. Принципи публічного управління	12	12
4.	Тема 4. Публічне управління на місцевому рівні	12	12
5.	Тема 5. Антикорупційна діяльність у сфері публічного управління	14	14
6.	Тема 6. Особливості публічного управління у соціально-економічній сфері	15	15
	Разом	77	77

9. Індивідуальні завдання

10. Методи навчання

Основні форми навчального процесу при вивченні дисципліни «Сучасні тенденції реформування публічного управління»:

навчальні заняття, самостійна робота аспірантів, робота в науковій бібліотеці ЦДПУ імені В. Винниченка та мережі Інтернет, контрольні заходи.

Види навчальної роботи аспірантів:

- лекція;
- семінарське заняття;
- консультація;
- залік.

У процесі вивчення дисципліни застосовуються наступні методи навчання:

За типом пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемного викладу, дослідницький, аналітичний, індуктивний, дедуктивний

За основними етапами процесу: формування знань, формування умінь і навичок, застосування знань, узагальнення, закріплення, перевірка.

За системним підходом: стимулювання та мотивація, контроль та самоконтроль.

За джерелами знань: словесні (розповідь, пояснення, лекція) і наочні (демонстрація, ілюстрація).

За рівнем самостійної розумової діяльності: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький, метод проблемного викладання.

11. Методи контролю

Оцінювання якості знань аспірантів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється шляхом поточного, модульного, підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

11.1. ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

Поточний контроль - це оцінювання навчальних досягнень аспіранта (рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів) під час проведення аудиторних занять, організації самостійної роботи, на консультаціях (під час відпрацювання пропущених занять чи за бажанням підвищити попереднє оцінювання) та активності аспіранта на занятті.

Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів на семінарських заняттях, експрес-контролю, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання аспірантом тощо.

Форми участі аспірантів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- аналіз джерельної та монографічної літератури;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- самостійне опрацювання тем;
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань.

Критеріями оцінки є:

усні відповіді:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладання, культура мови;
- емоційність та переконаність;
- використання основної та додаткової літератури;
- аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки;

виконання письмових завдань:

- повнота розкриття питання;
- цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи.

Максимальний бал за виступ з питань певної теми розділу на **семінарському занятті - 5 балів:**

- **5-4 б.** ставиться, коли аспірант повністю засвоїв теоретичний матеріал, логічно викладає його, пов'язуючи з вивченим раніше, бачить міжпредметні зв'язки, наводить аргументи, робить покликання на потрібну літературу. Обов'язковим є ознайомлення з додатковою літературою, її опрацювання і використання під час розкриття питання. Аспірант робить висновки, висловлює гіпотези, дискутує.

- **2,5-3 б.** ставиться, коли аспірант засвоїв теоретичний матеріал, вільно викладає його, наводить приклади, однак є незначні проблеми з усвідомленням системних зв'язків, коментарем теоретичного матеріалу. Не завжди дотримується логіки викладу, припускається незначних помилок чи неточностей.

- **1,5-2 б.** ставиться аспірантові, який засвоїв матеріал на рівні переказування, відтворює вивчене не завжди логічно, припускається помилок.

- **0,5-1 б.** одержує аспірант, який невпевнено переказує матеріал, не завжди вправно ілюструючи його. Під час відповіді потребує допомоги, допускається помилок.

До 15-ти балів аспірант може отримати за виконані завдання **самостійної роботи** з певної теми модуля, з урахуванням якості, повноти виконання завдання.

До 5-ти балів ставиться аспірантові, який робить вдалі доповнення протягом семінарських занять з певної теми модуля, виправляє неточності, однак при цьому індивідуально не виступає з окремих питань;

До 20-ти балів ставиться аспірантові, який підготував значний за обсягом та змістом конспект до семінарських занять з певної теми модуля;

10 балів одержує аспірант, який старанно працював упродовж заняття, виконував вправи, залучався до колективних обговорень тощо.

Якщо аспірант жодного разу не відповідав на семінарських заняттях, матиме за відповідний поточний контроль 0 балів.

За рішенням кафедри аспірантам, які брали участь у науково-дослідній роботі – роботі конференцій, аспірантських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій, були учасниками олімпіад, конкурсів тощо можуть нараховуватися додаткові бали: **до 25 балів**.

35 балів аспірант може отримати за плідну роботу на лекції та семінарі.

Аспірант, який не з'явився на заняття (з поважних причин, підтверджених документально), а отже, не мав **поточних оцінок**, має право повторно пройти поточний контроль під час консультацій. На консультаціях аспірант може відпрацювати пропущені семінарські заняття, захистити реферати, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

11.2. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Одна контрольна робота у формі трьох теоретичних питань передбачено за результатами вивчення тем модуля 1.

Тривалість виконання контрольних завдань не повинна перевищувати двох академічних годин.

До контрольної роботи допускаються всі аспіранти незалежно від результатів поточного контролю.

Для проведення контрольної роботи розроблено контрольні завдання двох варіантів, які є рівнозначні за трудомісткістю.

За виконання контрольної роботи аспірант отримує бали, які враховуються в процесі розрахунків підсумкової семестрової оцінки: за перше теоретичне питання аспірант може отримати – до 8 балів, за друге теоретичне питання – до 8 балів, за третє – до 9 балів.

У процесі виконання контрольних завдань аспірант може користуватися лише тими допоміжними матеріалами, які визначені викладачем. Аспірантові забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими аспірантами та користуватися матеріалами, крім дозволених. За умови порушення аспірантом установлених правил виконання контрольних завдань викладач позбавляє можливості продовжувати виконання контрольних завдань, не перевіряє роботу, робить на ній відповідний запис і оцінює нулем балів. Результати контрольного заходу аспіранта, який не з'явився на нього, також оцінюються нулем балів незалежно від причини.

Результати контрольної роботи доводяться до відома аспірантів не пізніше ніж через два робочі дні після їх виконання.

Перескладання контрольних робіт допускається в терміни, визначені викладачем, під час поточних консультацій.

11.3. ПІДСУМКОВИЙ (СЕМЕСТРОВИЙ) КОНТРОЛЬ

З означеної дисципліни передбачена така форма семестрового контролю, як залік, який проводиться у кінці семестру.

Усім аспірантам, які повністю виконали навчальний план і позитивно атестовані з цієї дисципліни (набрали не менше 60 % від 100 балів), сумарний результат семестрового контролю в балах та оцінка за національною шкалою («зараховано», «незараховано») та за шкалою ECTS заноситься у Відомість обліку успішності, Залікову книжку здобувача вищої освіти. Заповнена та оформлена відомість обліку успішності повертається у деканат у визначений термін особисто викладачем.

У випадку отримання менше 60 балів (FX в ECTS) за результатами семестрового контролю, аспірант обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академзаборгованості.

12. Схема нарахування балів, які отримують аспіранти

Поточне тестування та самостійна робота								Сума
<i>№ 1</i>								<i>Підсумков а семестров а</i>
T. 1	T.2	T. 3	T. 4	T.5	T.6	Самостійна робота	Контрольна робота	
5	5	5	5	5	10	40	25	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Силабус з дисципліни «Сучасні тенденції реформування публічного управління».

14. Рекомендована література

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Адміністративне право України: Підручник / А. Манжула, В.Галуцько, Ю.В. Дрозд, Є. Соболев, Н.Армаш та ін. Друге видання. м. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 624 с.

2. Адміністративне право для громадян України: Науково-популярне видання. А. Манжула, В. Галуцько, Є. Соболев, О. Дрозд та ін. М. Київ: НДІПП. 2019. 114 с.

3. Бакуменко В. Д. Формування державно-управлінських рішень : проблеми теорії, методології, практики /В. Д Бакуменко. - К.: Вид-во УАДУ, 2000. – 258 с.

4. Державне управління : навч. посіб. / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Васіна, Л. Ю. Гордієнко ; за ред. А. Ф. Мельник. - 2-ге вид., випр. і доп. - К.: Знання, 2004. - 342 с.
5. Державне управління та державна служба : словник-довідник / уклад. Оболенський О. Ю. - К.: КНЕУ, 2005. - 280 с.
6. Державне управління в Україні: реалії та перспективи : зб. наук. пр. - К.: Вид-во НАДУ, 2005. - 432 с.
7. Державне управління: теорія і практика / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. - К.: Юрінком Інтер, 1998. - 432 с.
8. Економічний розвиток: державна політика : навч. посіб. / Ю. Бажан, О. Кілієвич, О. Мартенс та ін. - К.: Вид-во УАДУ, 2001. - 480 с.
9. Конституційне право зарубіжних країн / М. С. Горшеньова, К. О. Закоморна, В. О. Ріяка та ін. - К.: Юрінком Інтер, 2004. - 544 с.
10. Малиновський В. Я. Державне управління : навч. посіб. - 2-ге вид., випр. і доп. - К.: Атіка, 2003. - 576 с.
11. Манжула А.А. Інформаційне забезпечення фінансової децентралізації в Україні. Наукові записки. Серія: Право. 2019. Випуск 7. Спецвипуск. С.34-38.
12. Малиновський В. Я. Словник термінів і понять з державного управління / В. Я. Малиновський. - К.: Атіка, 2005. - 240 с.
13. Органи державної влади в Україні: структура, функції і тенденції розвитку : навч. посіб. // Н. Р. Нижник, С. Д. Дубенко, Н. Г. Плахотнік та ін. ; за заг. ред. Н. Р. Нижник. - К.: З АТ "Нічлава", 2003. - 288 с.
14. Органи державної влади України : монографія / за ред. В. Ф. Погорілка. - К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, 2002. - 271 с.
15. Публічне адміністрування в Україні: [Навч. посібник] / [за заг. ред. д-ра ф. наук, проф. В.В. Корженка, к.е.н., доц. Н.М. Мельтюхової – Х. : Вид-во Харрі НАДУ "Магістр", 2011. – 306 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

1. Acquis communautaire та реформування законодавства України URL : <http://parlament.org.ua/2004/03/27/acquissommunautaire-tareformuvannya-zakonodavstva-u/>.
2. Ditkovska M., Oliychenko I. E-government as an instrument of managing the development of socio-economic systems. Problems and prospects of economics and management: scientific journal. 2017. № 4. С. 69–75.
3. *Борденюк В.* Децентралізація державної влади і місцеве самоврядування: поняття, суть та форми (види) / В. Борденюк // Право України. – 2005. -С.21-26.
4. *Борденюк В.* Місцеве самоврядування як форма децентралізації державної влади: конституційно-правові аспекти / В. Борденюк // Вісн. НАДУ. - 2004. -№3.-С. 420-431.
5. Великий тлумачний словник сучасної української мови. уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ : Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
6. *Діденко Н. Г.* Управління, влада, держава: філософські аспекти взаємодії / Н. Г. Діденко ; Донецьк, держ. ун-т упр. - Донецьк- ДонДУУ, 2005. – 128 с.

7. Ефективність державного управління та управлінських кадрів в умовах змін : зб. наук. пр. / І. В. Розпутенко, О. Г. Пухкал, О. Д. Брайченко та ін. ; за заг. ред. І. В. Розпутенка ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Ін-т підвищ. кваліфікації керів. кадрів. - К.: Вид-во НАДУ, 2005. – 168 с.

8. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук. редкол.: Ю.В.Ковбасюк (гол.) та ін. Київ : НАДУ, 2011. Т.8 : Публічне врядування / наук. редкол.: В.С. Загорський (голова), С.О. Телешун (співгол.) та ін. ; ЛРІДУ НАДУ при Президентові України. Львів: ЛРІДУ НАДУ. 630 с.

9. Ємельянова А.Г. Загальна характеристика форм реалізації права на участь в управлінні публічними справами. Журнал «Конституційно-правові академічні студії». 2017. № 1. С. 76–83. 130.

10. Ємельянова А.Г. Електронна петиція як форма реалізації конституційного права на участь в управлінні державними справами : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2019. 23 с..

11. Каменська Н.П. Інститут звернень до публічної адміністрації: теорія та практика: дис. ... д-ра юрид. наук. Ірпінь, 2018. 479 с.

12. Коломоєць Т.О., Астахов Д.С. Кодифікація адміністративно-процедурного законодавства України: монографія. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2011. 228 с.

13. Лесечко М.Д. Системний підхід: теорія, методологія, правка / М. Д. Лесечко. - Львів : ЛРІДУ УАДУ, 2002. - 300 с

14. Мельниченко В. Вертикаль управління. Повноваження і відповідальність/ В. Мельниченко І Віче. - 2001. - № 4. - С.16-29.

15. Мартиненко В. М. Державне управління: шлях до нової парадигми (теорія та методологія) / В. М. Мартиненко. - Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ "Магістр", 2003.-218 с.

16. Проблеми децентралізації: національний та міжнародний досвід : зб. матеріалів та док. / наук. ред. М. О. Пухтинський ; Фонд сприяння місцевому самоврядуванню України. - К.: Атіка-Н, 2006. - 744 с.

РЕСУРСИ ІНТЕРНЕТ

1. <http://www.rada.kiev.ua>. – Офіційний сайт Верховної Ради України.
2. <http://www.president.gov.ua>. – Офіційний сайт Президента України
3. <http://www.kmu.gov.ua>. – Урядовий портал.
4. <http://www.minfin.gov.ua>. – Офіційний сайт Міністерства фінансів України.
5. <http://www.ac-rada.gov.ua>. – Офіційний сайт Рахункової палати України.
6. <http://www.bank.gov.ua>. – Офіційний сайт Національного банку України.
7. <http://treasury.gov.ua>. – Офіційний сайт Державної казначейської служби України.
8. <http://www.dkrs.gov.ua>. – Офіційний сайт Державної фінансової інспекції України.